

A természet helyreállításáról szóló jogszabály

KONTEXTUSA

Ujj Zsuzsanna, MTVSZ

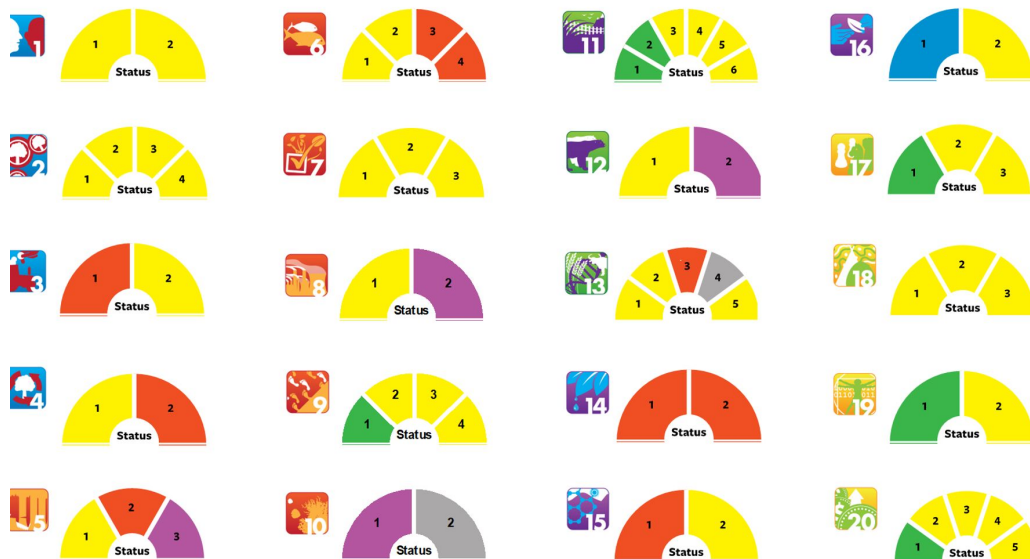
**Az Európai Unió
társfinanszírozásával**

**CITIZENS'
OBSERVATÓRY**
FOR GREEN DEAL FINANCING

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**
Föld Barátai Magyarország

ELŐZMÉNY: A NEM TELJESÍTETT AICHI CÉLOK

A jelenlegi biodiverzitás-szabályozás előzménye a 2010-2020 között érvényes Aichi célok (CBD). Ezek 2010-2020 között voltak a globális biodiverzitás célok. A 20 célon belül 60 célkitűzés volt, ezeket 2020-ig kellett volna elérni. 0 db célt értünk el és 7 db célkitűzést (de kizárólag olyanokat, amik jogszabályalkotással elérhetőek és érdemi, terepi munka nélkül megvalósíthatóak.)

Tehát például megvalósult, hogy globálisan a szárazföldi ökoszisztémák 10%-a védett lett.

Ami nem valósult meg:

- Veszélyeztetett fajok természetvédelmi helyzete javul. (Nem javult.)
- Élőhely-csökkenés ütemét megfelezzük. (Nem feleztük meg.)

IPBES jelentés 2019

- 1 millió fajt fenyeget a kihalás az elkövetkező évtizedekben.
- Szárazföldek 75%-át jelentősen átalakítottuk.
- Édesvízi ökoszisztémák 85%-a eltűnt.
- Éves fakitermelés 45%-kal nőtt.
- A talajromlás globálisan a területek 23%-án csökkentette a termelékenységet.
- Szárazföldi területek 75%-a jelentős mértékben módosult az ember miatt.
- A kihalási ráta 10-100x-osa annak, mint ami az elmúlt 10 millió évben tapasztalható volt.

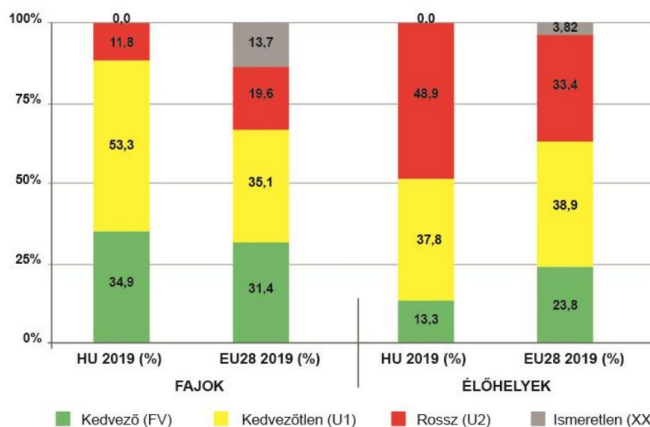
A szárazföldi és édesvízi ökoszisztémák esetében a földhasználat változása (landuse change) volt a legnagyobb relatív negatív hatással a természetre 1970 óta.

Ezt követte az állatok, növények és más szervezetek túlhasználata, főként mezőgazdaság, erdészet, a vadászat és halászat révén.

Az elmúlt 50 évben a Föld lakossága megkétszereződött, a világgazdaság közel négyszeresére, a globális kereskedelem pedig tízszeresére nőtt, ami együttesen növeli az energia és az anyagok iránti keresletet.

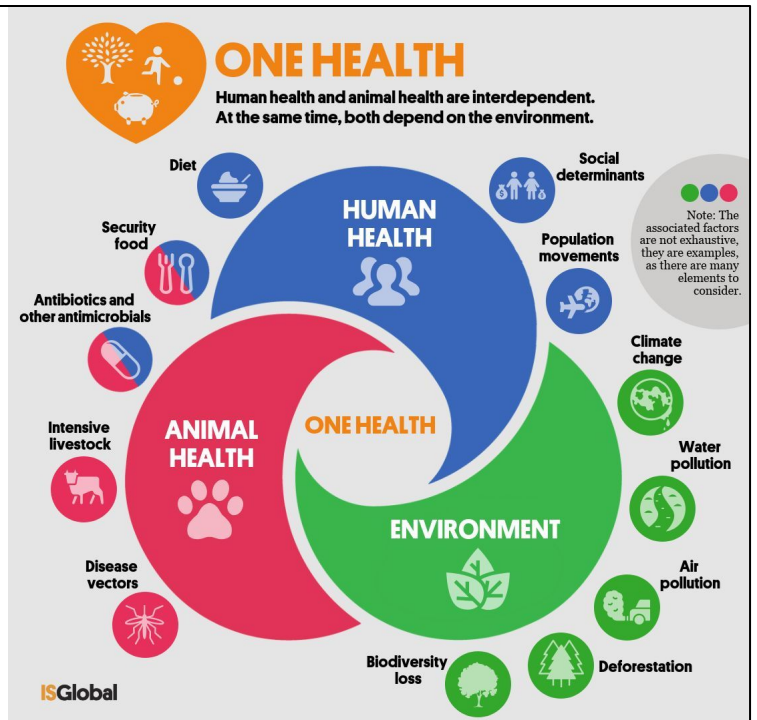
Közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzete hazánkban és az Európai Unióban

Az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke alapján készített országjelentés 2013-2018

A globális folyamatok a magyar és az uniós statisztikákban is tükröződnek. A közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzete hazánkban és az Európai Unióban is jellemzően rossz vagy kedvezőtlen. Magyarországon az élőhelyek rossz állapota súlyos probléma.

- étrend
- társadalmi háttér
- népességmozgás
- klímaváltozás
- szennyezés
- erdőirtás
- biodiverzitás-hipotézis
- vektorok terjedése
- intenzív állattartás
- antibiotikum-rezisztencia
- élelmiszerbiztonság

A One Health az állatokról az emberekre átterjedő fertőző betegségek és az antibiotikum-rezisztencia kutatása során kialakult interdiszciplináris koncepció, ami holisztikusan próbálja kezelni az emberek és háziállatok egészségét, a vadvilág, a biodiverzitás és az ökoszisztémák egészségét. A FAO (Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Világszervezet), a WHO (Egészségügyi Világszervezet), WOAH (World Organisation for Animal Health, Állategészségügyi Világszervezet) égisze alatt működik, számos nemzeti népegészségügyi, állategészségügyi és természetvédelmi szervezet közreműködésével.

Az emberek egészsége szorosan összefügg a háziállataink egészségével és a környezetünk egészségével. A One Health nem újdonság, de az elmúlt években egyre fontosabbá vált. Ennek az az oka, hogy számos tényező megváltoztatta az emberek, az állatok és az élőhelyek közötti interakciókat.

Érdekes kutatások a témában:

- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3207110/>
- https://www.fs.usda.gov/pnw/pubs/journals/pnw_2021_donovan002.pdf
- <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7913501/>
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212041614001648>

A betegségek kockázatát csökkentő szabályozórendszerek rendkívüli mértékben erodálódtak.

Az emberi beavatkozás jellemzően a nagytestű, hosszú életű, stabil, alacsony szaporodási rátájú, általában ragadozó étrendű állatok állományát csökkenti. Ezek az állatok jellemzően ellenállóbbak a kórokozóknak, fejlettebb az immunrendszerük. A kistestű, szaporító állatok, jellemzően a rágcsálók stratégiája más, pont ellentétes. Ezek ideális vektorok a kórokozók számára, és a természetbe való beavatkozásunkkal automatikusan ezeket segítjük.

Spanyolországban kimutatták, hogy a farkas jelenléte képes volt alacsony szinten tartani a háziállatok körében előforduló halálos állatbetegségeket, pl. a tuberkolózist, ami szintén zoonotikus.

Az összefüggés: a farkas a vadászatával egészségesen tartja a vaddisznóállományt. Kisebbséggel fertőződnek meg a szabadban tartott háziállatok.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6538665/>

Rovarak ökoszisztéma szolgáltatásai

- Antibiotikum előállítás
- Élesztőbaktériumok terjesztése
- Beporzás
- Kártevők szabályozása
- Szerves anyag lebontása

Mit is veszítünk pontosan rovarállomány csökkenésével?

Növények 75 %-a függ a beporzástól. A beporzás pénzbeli értéke Európában évente 15 milliárd euró.

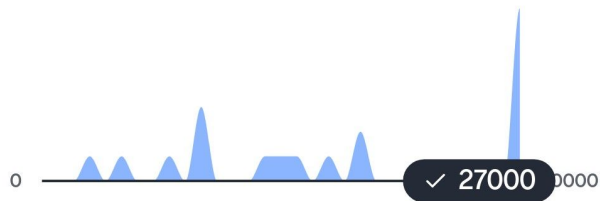
Antibiotikum-rezisztencia: Európában évente 33 000 ember hal meg rezisztens baktériumok miatt, ami 2050-re 10 millióra is növekedhet.

Kevésbé ismert, hogy jelenleg a rovarok az egyik legígéretesebb kutatási területe a gyógyszeriparnak. A rovarokon és rovarokban élő mikrobák sokkal hatékonyabban küzdi le a az antibiotikum-rezisztens mikroorganizmusokat. Tehát a rovarokkal kapcsolatos kutatások fontos iránya ennek a népegészségügyi és állategészségügyi problémának.

Mennyit fizetnél egy poszméh családért?

Mentimeter

19

Interaktív feladat, élő online szavazás:

Mennyit fizetnél egy poszméh családért, hogy dolgozzanak a kertedben? Mennyibe kerül a gazdaboltban?

Őshonos Földi Poszméh

[Home](#) → [Shop](#) → [Őshonos földi poszméh](#)

ŐSHONOS FÖLDI POSZMÉH

---

27 200 Ft

Bombus Terrestris a biokertek leghatékonyabb beporzó!

50 készleten

1

 KOSÁRBA TESZEM

Cikkszám: KG-FOLDIPOSZMEH-BIOK-296.

Kategóriák: [Biológiai készítmények](#), [rovarok ellen](#), [kertgondozás](#).

AKKOR VESSZÜK ÉSZRE, AMIKOR NINCS

Plague Of Bush Flies

Millions of small bushflies, incubated by recent hot weather, are plaguing Newcastle and Sydney at present.

The flies, described as the "clinging type," have invaded homes and driven surfers from the beaches. Suburban residents say the flies are the worst for years.

1952. november 17.

Az ökoszisztéma szolgáltatások esetén gyakori, hogy létezésük fel se tűnik, csak akkor, amikor valami miatt nem kapjuk meg őket.

Erre tipikus példa ganéjtúróval kapcsolatos eset Ausztráliában.

Ausztráliában több mint 500 őshonos ganéjtúró faj él. Ezek a bogarak az erszényes állatok durva szerkezetű, pelletszerű ürülékének feldolgozására fejlődtek ki. A szarvasmarha által termelt trágya nagyon eltérő tulajdonságokkal rendelkezik és ideális szaporodóhelyet biztosít a legyeknek. A helyzet ételminőségbiztonsági és életminőségi problémákat okozott évtizedeken keresztül.

Az ausztrál ganéjtúró projekt 1965 és 1985 között zajlott. Ez idő alatt 55 ganéjtúró fajt importáltak Ausztráliába Hawaibiról, Afrikából és Dél-Európából.

A ganéjtúró megszünteti a legyek szaporodóhelyeit, és visszajuttatja a tápanyagokat a talajba. Ausztráliában megszüntette a légyinváziót.

KÖZÖNSÉGES TEMETŐBOGÁR

Nicrophorus vespillo (Linnaeus, 1758)

Fotó: Balogh Diána,
forrás: izellabauak.hu,
licenc: CC BY 4.0

Bár a temetőbogarak más bogarakkal nemigen téveszthetők össze, legjellemzőbb tulajdonságuk mégis az ivadékgondozás, amely meglehetősen ritka a bogarak körében.

A lárvák nekrofágok, elhalt gerincesekkel, főleg kisemlősökkel és madarakkal táplálkoznak. A temetőbogarak jellegzetes megoldása, hogy más dögövé nyúlják elő a mellőbbé érejtük, elemetik a dögöt – innen ered a magyar nevük is.

A megtermékenyített nőstény ezek után sem bízza a véletlenre a lárvák sorsát. Kamrákban végigdió járton készíti a talalba, ebbe helyezi petéit. A kikelt lárvákat ciripelő hanggal hívja magához és az első időszakban előemésztett, folyékony táplálékot ad nekik.

ÉV ROVARA JELÖLT
2023

Fotó: Pintér Balázs, forrás: izellabauak.hu, licenc: CC BY 4.0

HOMOKI HERNYÓÖLŐDARÁZS

Ammophila sabulosa (Linnaeus, 1758)

Az ivadékbölcsőt egy vagy néhány nagyobb testű hernyóval tölti fel, majd egy petét helyez a szerencsétlenül járt hernyó hasi oldalára. A távozó nőstény lezárja és némi terpendezéssel elrejtí az ivadékbölcső bejáratát. A petéből kikelő darázslárva néhány héten belül teljesen elfogyasztja az eleven húskelesztet. Az utódgondozás egy ritka, kivételesen fejlett módjával is találkozhatunk nálunk a nőstény időnként újra meglátogatja a már lezárt ivadékbölcsőt, és ha úgy ítéli meg, hogy vésszen fogó a hernyó, szükség viszont lenne még rá, akkor újabb prédával látja el az utódot. Egy nőstény egyszerre akár 3-4 ivadékbölcsőt is felügyel ilyen módon, ami jobban belegondolva elképesztő teljesítmény, mert ezek pontos helyét és aktuális szükségleteit is fejben kell tartania.

ÉV ROVARA JELÖLT
2023

SZMIRNAI FÜLBEMÁSZÓ

Forficula smyrnensis (Linnaeus, 1767)

Fotó: Godény Csaba, forrás: izellabauak.hu, licenc: CC BY 4.0

A fülbemászó nőstények igazi mintaanyok a rovarvilágban. Védett helyen, pl. fakéreg alatt vagy a talajban építenek fészket, ahova a petéiket helyezik. Ezeket őrzik, tisztogatják valamint biztosítják a fejlődésükhöz szükséges hőmérsékletet és páratartalmat. A kelés után sem hagyják el őket, a lárvákat még egy-két hétig tovább gondozzák és etetik.

ÉV ROVARA JELÖLT
2023

ÉV ROVARA 2023

Forrás: Magyar Rovartani Társaság

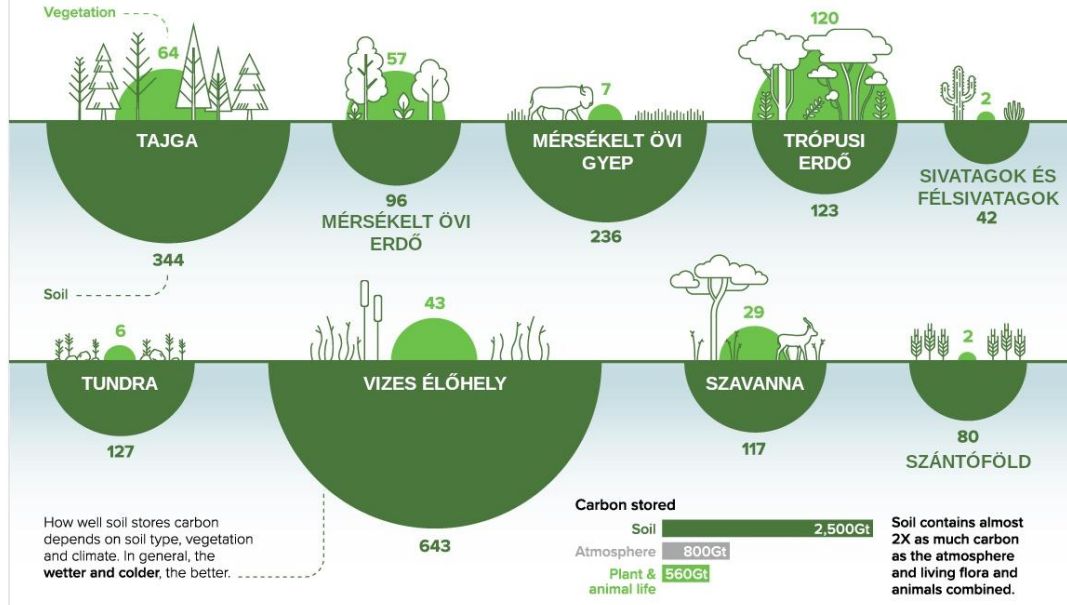
Erre a történetre rímel, hogy idén a közönséges temetőbogár lett az év rovара. Nagyon sok konfliktusos faj van (farkas, hód, szúnyog) és ezek kapcsán jobb kreatív eszközöket alkalmazni, hogy ismertté váljon egy *nemszeretem* állat hasznosságával kapcsolatos információ.

A civil szervezetek megtehetik, hogy kreatívabb, viccesebb és figyelemfelkeltőbb eszközökhöz nyúlnak, amikor szemléletformálásról van szó.

Carbon Storage Tonnes of Carbon

The world's forests absorb around **15.6 gigatonnes** of CO₂ each year. That's around 3X the annual CO₂ emissions of the United States.

However, around **8.1 gigatonnes of CO₂** leaks back into the atmosphere due to deforestation, fires and other disturbances.

A talaj és a növényzet szerepe a szénmegkötésben.

Fontos tudni, hogy nem működik az élőhelyek szénmegkötő funkciója, ha tízévente megváltoztatjuk a földhasználatot vagy bolygatjuk a területet.

Forrás: Visual Capitalist

A természet helyreállításából fakadó haszon értéke

1 860 milliárd EUR

A természet helyreállításának becsült költsége: 154 milliárd EUR

A tétlenség költsége: 1700 milliárd EUR

A jogszabályhoz készült költség-haszon elemzés számolta ki fenti összegeket. Ez alapján egyértelmű, hogy az előnyök messze meghaladják a költségeket. A helyreállítás előnyei (tőzeglápok, mocsaras területek, erdők, fenyvesek és cserjések, gyepek, folyók és tavak, valamint part menti a vizes élőhelyek) értéke 1 860 milliárd euróra becsülhető. (A becsült költségek 154 milliárd EUR nagyságrendűek.). A költség-haszon arány 1:12 a hasznok javára. A fő költségek az ökoszisztémák helyreállításából és fenntartásából származnak. Költségek merülhetnek fel a gazdálkodók, erdőtulajdonosok vagy halászok bevételkieséseinek kompenzálásakor, miközben áttérnek a fenntarthatóbb gyakorlatokra.

A tétlenség költsége is sokkal magasabb, mint a helyreállítási költségek, becslések szerint 1700 milliárd euró. Az ökoszisztéma alapú megoldások költsége lényegesen alacsonyabb, mint az ember alkotta, mérnöki jellegű megoldások.

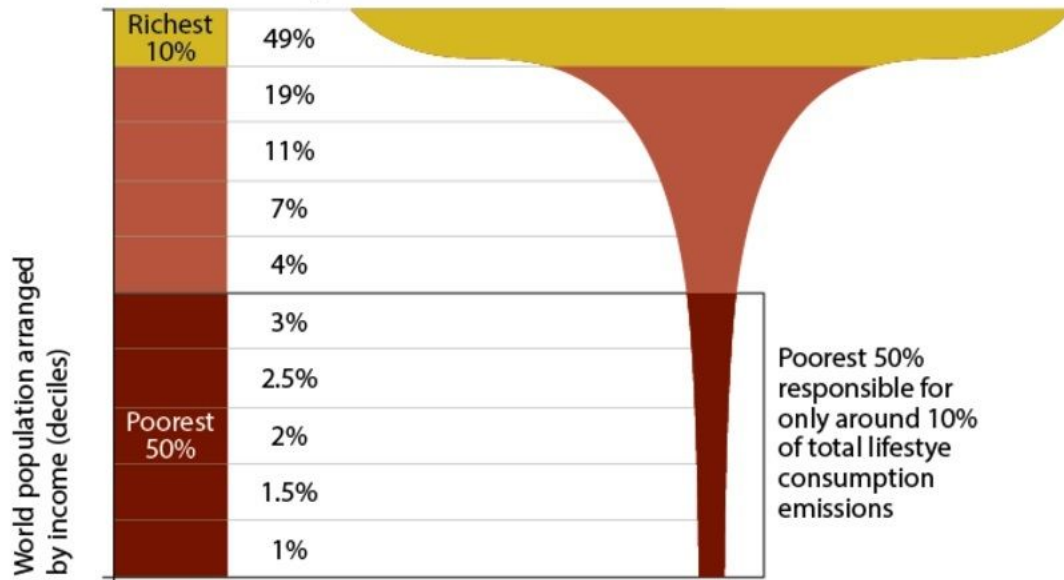
Az EU a tervek szerint 120 milliárdot fordít biodiverzitásra 2026-ig.

Az EU beleegyezett, hogy költségvetésének 10%-át a biológiai sokféleségre fordítja 2026-ig.

2019-es Eurobarométer a biodiverzitásról:

A természet helyreállítása rendkívül népszerű a lakosság körében és emelkedő tendenciát mutat. A biodiverzitásról szóló Eurobarométer felmérés szerint (2018-2019), az európaiak több mint háromnegyede teljesen egyetértett azzal, hogy felelősek vagyunk a természet védelméért, és hogy ez elengedhetetlen a klímaváltozás kezeléséhez.

A világ népességének leggazdagabb 10%-a felelős a kibocsátások 49%-áért, míg a legszegényebb 50% a kibocsátások 10%-ért.

Hogyan függ össze a társadalmi egyenlőtlenség a kibocsátásokkal és a természet helyreállításával?

- Egyrészt a költségek és a hasznok nem ugyanazoknál a társadalmi csoportoknál keletkeznek.
- A természet helyreállításának az egyik legfőbb akadálya a befektetői ellenállás.
- A földhasználat-váltás vonatkozásában komoly probléma, ha a gazdálkodó nem helybéli, vagy ha pénzgyáráként, befektetesként tekint a földre.
- Egyenlőtlen az agrártámogatások eloszlása, a nagybirtokosokat segíti a kis- és középbirtokosok helyett.

A gazdasági egyenlőtlenség okozza a kiemelten magas fogyasztást és CO₂-kibocsátást az országokban. (Oxfam, Thomas Piketty)

MIÉRT JUT KEVÉS FORRÁS A BIODIVERZITÁSRA?

- A pénzügyi és biodiverzitással kapcsolatos tudás ritkán van jelen egyszerre.
- Nincs ágazati együttműködés.
- Nem áll rendelkezésre elegendő idő, erőforrás és kapacitás a szakértők részéről.
- Működőképes kis projektek nem válnak általánossá (upscaling) .
- Túl szigorú finanszírozási feltételek és adminisztratív követelmények.
- A földtulajdonosok nem megfelelő bevonása.

Ernyőszervezetünk a Közép- és Kelet-európai Bankfigyelő hálózat idén publikálta tanulmányát melyben azt vizsgálta miért nem jut elég forrás biodiverzitás-védelemre. Vizsgált országok: Bulgária, Horvátország, Lettország és Szlovénia, mélyinterjúk közigazgatási és civil érintettekkel.

<https://bankwatch.org/publication/biodiversity-on-the-brink-what-s-holding-back-financing-for-nature-in-the-eu>

Miért jut kevés finanszírozás biodiverzitásra?

Mentimeter

16

Interaktív feladat:

Ön mit gondol, Magyarországon mi a helyzet? Melyik ezek közül a legjelentősebb ok és melyik legkevésbé jelentős?

100 pontot kell szétosztani az okok között.

Javaslatok

- Pénzügyi elköteleződés és konkrétabb pénzügyi tervezés, ami figyelembe veszi az ökoszisztéma szolgáltatások értékét.
- Adminisztratív szabályok átgondolása, aktív segítséget, együttgondolkodás a források lehívásában.
- Ágazatközi koordináció javítása.
- Képzés, szemléletformálás.
- Civil szektor bevonása a pénzügyi és szakmai monitoringba.
- Információkhoz időben történő és teljes körű hozzáférést az érintett érdekelt felek számára, és biztosítani kell a nyilvánosság részvételét a döntéshozatalban.

Javaslatok a biodiverzitás finanszírozásának növeléséhez szükséges intézkedések vonatkozásában (a tanulmány alapján):

- Pénzügyi elköteleződés (legyen konkrétabb pénzügyi tervezés a biodiverzitás vonatkozásában, ami figyelembe veszi az ökoszisztéma szolgáltatások értékét)
- Át kell gondolni az adminisztratív szabályokat és a természet helyreállításán dolgozó érintett résztvevőket aktív segítséget kell nyújtani a források lehívásában.
- Vezetői/ kormányzati feladat az ágazatközi koordináció javítása.
- Képzés, szemléletformálás.
- Civil szektor bevonása a pénzügyi és szakmai monitoringba.
- Lehetővé kell tenni az információkhoz időben történő és teljes körű hozzáférést az érintett érdekelt felek számára, és biztosítani kell a nyilvánosság részvételét a döntéshozatalban.

Az olyan szereplőknek, mint a magán földtulajdonosok, az önkormányzatok vagy a turisztikai szektor, további támogatásra van szükségük ahhoz, hogy megértsék, milyen megvalósítható, fenntartható alternatív megoldások léteznek a hagyományos bevételi forrásokkal szemben (például az intenzív erdőgazdálkodás és mezőgazdaság vagy a fenntarthatatlan turizmus). Ezt célzott képzési programokkal lehet elérni.

További javaslatok, tanulságok:

- Az információáramlás nem megfelelő, fogalmak tisztázására van szükség.
- A 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó PAF sok érintett számára ismeretlen volt (az interjúalanyok közül).
- Egyesek megemlítették, hogy a biológiai sokféleség finanszírozásának kiszámításához használt kritériumok és annak meghatározása sem teljesen egyértelmű, hogy mi tekinthető ténylegesen a biológiai sokféleségbe való befektetésnek, ami megnehezítheti a szükségletek valós megfeleltetését.

Eddigi munkáink a biodiverzitás finanszírozásával kapcsolatosan, elsősorban a helyreállítási alap vonatkozásában.

www.mtvsz.hu

Köszönöm a figyelmet!

**Az Európai Unió
társfinanszírozásával**

**CITIZENS'
OBSERVATÓRY**
FOR GREEN DEAL FINANCING

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**
Föld Barátai Magyarország